

protečo nevarnost odvrniti, ki je izražena v Vašem Veličanstvu že izročeni adresi češkega naroda, da bi se s to nameravano volilno reformo „dejanstvene razmere ustvarile, katere bi celó posredujoči oblasti Vašega Veličanstva zavire delati mogle.“

Vaše Veličanstvo!

V tem resnem času stopamo pred posvečeni prestol Vašega Veličanstva s spoštljivo prošnjo: naj izvoli Vaše Veličanstvo vsled Svoje vladarske oblasti ustaviti to ravnanje na pogubonosnem potu in v svetovalstvo Najviše krone može poklicati, ki bodo na podlogi polne ravnopravnosti zaželeno spravo med narodi in deželami uresničili.

Bog ohrani, Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo!

Obravnave štajarskega dež. zbora.

XVIII. Seja 5. dec. 1872. Oddanih je bilo več prošenj, med katerimi je ona celjskega okr. zastopa gledé uravnanja Savinje izročena fin. odseku, in prošnja občine Janževivrh-Arlice pri Ribnici oddana po g. dr. Vošnjaku, da se zopet vpelje dovoljenje k ženitvi. Te in mnoge druge prošnje ostale so nerešene, tudi preuredba občinskega reda bo počivala leta dni v prahu. Deželni zbori imajo po ustavaški politiki vse premalo časa za koristno delovanje. — Iz poročila fin. odseka o stanju deželnega premoženja pozvedamo, da je na dobrem. Plačati ima za tekoče leto dež. blagajnica obresti . . . 129.096 gl. sama pa dobiva obresti za . . . 285.421 gl. toraj preostaje blagajnici: . . . 156.325 gl. Po predlogu šolskega odseka se sklene, da dobijo učitelji enorazrednih ljudskih šol, ki so v III. in II. razredu plače, od 1. jan. 1873 osebne priklade letnih 60 gold. — Srenji Freiberg v muriškem okraju se dovoli, da se loči srenje Ranten, s katero je dozdej zložena bila. Stvar je občnega pomena vredna zato, ker je odsek za občinske zadeve v poročilu o preuredbi srenjskega reda, izdelanega po dež. odboru, v obče priporočal združenje srenj, ako posamezne opravkom samouprave niso kos, gledé omenjene srenje je pa, in scer po pravici, predlagal ločitev, ker je srenja Ranten bolj ubožna in mora toraj freiberska samo zarad ubožnejše srenje večje priklade plačevati, zarad česar ste srenji že več let v vednem prepiru živele. — Enake so pa razmere v mnogih krajih, in bolj ko bode postava komandirala zloževati srenje, več bo tudi nezadovoljnosti, in — preprirov. Več prave svobode bi toraj bilo srenjam želeti, da se namreč družijo, kar je rado skupej, in ločijo, kar skupej ne sodi, pred vsem pa, da se polajšajo srenjam muke uradniških pisarij.

Dolg in živ razgovor navstane pri predlogih finančnega odseka zastran tehnike v Gradu, ali bi se zidalo novo poslopje, kakor predlaga večina dež. odbora, ali ne? Že l. 1870 je dež. zbor dovolil 40.000 gl., da se pokupijo poslopja

stoječa na onem mestu, kjer je namenjen prostor za novo tehniko. Izdelati so dali za 5000 gl. že tudi načrt in dozdevni stroški za novo, velikansko poslopje so preračunani na 1/2 mil. in 5000 gold. — Večina finanč. odseka pa ni pritrdila predlogu dež. odbora, marveč nasvetovala, da se naj onih že dovoljenih 40.000 gl. porabi v pripravljanje omenjenega prostora ne gledé na to, ali se bode novo poslopje stavilo ali ne, za zdaj pa samo razširi kemijski laboratorij, ki je premajhen, za kar se naj privoli 8000 gl. — Manjšina fin. odseka je pa v smislu dež. odbora predlagala, da naj dež. odbor natančni račun za stavljenje novega poslopja in potrebnega pohištva napraviti skuša in prihodnjemu dež. zboru predloži.

Sreča, da je dež. zbor s 36 proti 19 glasom sprejel predloge večine fin. odseka. Veseli nas, da so med 36 glasovi tudi oni slovenskih poslancev. Stvar je pa ta-le: Krivica bi bila deželi nakladati strahoviti strošek za novo poslopje, ko vendar to šolo komaj tretjina štajarskih, 2 tretjini pa vnenjih dijakov obiskuje. Krivica bila bi tem večja, ker moramo štajarci prilagati za tehnike po drugih deželah, ktere vzdržuje država, to je obdačenci, v tem ko država za graško tehniko nič ne stori. Vsi govorniki, ki so proti stavljenju novega poslopja ob dež. stroških bili, so toraj prav imeli poudarjaje, da naj država stroške prevzame, do tačas se pa potrpi kakor se more. Nasprotnih misli bili so posebno graški poslanci, ki so se čudno bahali s slavo svoje tehnike in zahtevali, da se naj strošek za stavljenje nemudoma dovoli, sicer tehnike slava obledi. Po mislih dr. Rechbauerja bilo bi nespametno državne pomoči čakati, v tem pa stavljenje poslopja odlašati. V pojasnjenje te nespameti povedal je pravljico o kmetskem fantu, kteremu so v hudi zimi prsti pozebli, kteri je pa svojega očeta dolžil, rekoč: „Prav se mojemu očetu godi, zakaj mi niso rokavice kupili?“ Blezo enako — dostavlja R. — se nam godi: mi tirjamo, da nam država šolo postavi; preden pa država v pomoč priteče, pustimo šolo pod zlo iti. — Smešno; če je tehnika v sedanjih prostorijah tako slavna postala, zakaj bi šla rakovo pot, ako v sedanjem posloju še nekaj časa ostane. Ono pravljico je pa lahko popraviti s tem, da je fant sam prav bedast bil, ko ni rok v žep dal, da bi mu ne bile pozeble. — Če ne moremo, kakor bi hoteli — rekel je pri tej priliki g. dež. odbornik Herman, — moramo pa, kakor zamoremo. —

XIX. Seja 6. dec. 1872. V katastralno cenilno komisijo voli se bar. Washington. — V deželni odbor se je namesto odstopivšega Plankensteinerja izvolil dr. Michl s 13 glasovi proti dr. Schreinerju, graškemu županu, ki je dobil — od 25 oddanih glasov — le 10. Poročevalec v „Sl. Narodu“ pravi, da je dr. M. dober jurist in tudi v narodnem oziru ne prenapet. Želeti je res zmernih in modrih mož v dež. odboru, ki imajo sree

tudi za nas Slovence. — Sledi volitev 3 poslancev v drž. zbor, dveh iz skupine nem. kmetijskih občin, ker nista grofa d' Avernas v drž. zbor šla in toraj svoj mandat zgubila; eden pa namesto dr. Lippa za mesta in trge gorenje strani. Pred volitvijo izpoveda g. Karlon v imenu nemških in slovenskih federalistov, da se držé kakor pri dveh prejšnjih volitvah l. 1870 in 1871 tako tudi zdaj pravnega ugovora, da namreč sedanjega drž. zbora ne pripoznavajo kot postavnega, in da naj prvo sednik to do znanja vzame. Imena teh naših možev so: Karlon, gr. Platz, dr. Vošnjak, dr. Dominikuš, Alfr. gr. d' Avernas, Weinhandl, dr. Lehman, žl. Gudénus, Bärenfeind, dr. Srnec, Herman, Kabr, Allinger in Hen. gr. d' Avernas. — Pri teh besedah navstane v zbornici nemir; dež. glavar pa odgovori, da tudi on tej izpovedi nasproti ostane pri tem, kar je ob enakih prilikah v prejšnjih sesijah javljal in čemur je zbornica pritrjevala, da namreč ta očitna izpoved volitve v drž. zbor overati ne more. —

Izvoljena sta potem bila: žl. Gudénus s 45, in gr. Platz s 43 glasovi zmed 57 oddanih. Če poročevalec v „Slov. Narodu“ tukaj pravi: „Oba sta konservativna, ker sploh v dotični skupini ni družih poslancev“, je to le hvalevredno za nemške poslance kmet. občin; ko bi pa ti poslanci konservativni ne bili nego liberalni, bi njih imena ne stala med slovenskimi federalisti, in naši pol. protesti brez nemških poštenjakov bili bi smešne pustne burke. Bodimo toraj veseli, da nas vsaj podpirajo nemški konservativi. —

Volitev za mesta in trge je bila še le drugi dan, ter je zopet voljen dr. Lipp, kateri se je bil poprej odpovedal, češ, da ima kot direktor dež. bolnišnice preveč opraviti. Ker je pa volitev zopet sprejel, je bilo vse menda le komedija, da je zvedel, ali ga imajo ustavaki še radi. — Gospodarski odsek stavi v smislu dež. odbora naslednje predloge, ki so bili brez vsega besedovanja sprejeti: 1. da se namesti po deželi 10 živinskih zdravnikov z letno plačo 500 gld., in toraj že za to leto v dež. proračun postavi 5000 gld. — 2. Dež. odboru se naroča, a) da brž ko mogoče zdravnike imenuje, ter njim začasno odkáže okraje in opravila; b) v prihodnji sesiji nasvetuje, kako jih stalno namestiti; c) pri vladi vse poskusiti, da se postavijo tudi cesarski živinski zdravniki, in d) da vlada več štipendij privoli za izšolanje potrebnih živin. zdravnikov. — Tukaj bi bili želeli, da se oglasi kateri zmed slovenskih poslancev, ter stavi predlog, da se naj učenci za slov. stran dežele potrebni, pošiljajo v Ljubljano v živinozdravniško šolo, sicer dobimo samih nemških živin. zdravnikov, ki niso sposobni za naše kraje.

Laškemu in gornje-gradskemu okr. zastopu se dovoli, da sme prvi 34%, drugi pa 40% okr. doklade od vseh direktnih davkov (z 10% priklado šolskih stroškov vred) za tekoče leto pobirati.

Zastran dež. gledišča v Gradcu so po dolgem besedovanju sledujoč sprejeti bili predlogi finanč. odseka: 1. da sme dež. odbor gledišče za 200.000 gld. prodati proti temu, da se svota izplača in poslopje gledišče ostane. Obrok za nakup je do 15. dec. 1873. — 2. Če se pa do takas ne prodá, se ima po izdelanem načrtu prenarediti in popraviti, za kar se dovoli 100.000 gld., ki se vzamejo na posodo. 3. Popravljenno gledišče se dá potem v najem, in scer za toliko, da se deželi obresti za stroške in za amortizacijo posojila vračajo in še nekaj več znašajo.

Slednjič so Gračanom za ljubo zopet vpregli deželo, da priklada za dekliško mestjansko šolo osmerih razredov v Gradcu iz prva in noter do drugega leta, ko se enkrat prične, 4000 gld.; od tretjega leta naprej pa vsako leto 2000 gold. To vse zato, da bode — po besedah poročevalca dr. Jož. Kaiserfelda — ta mestjanska dekliška šola vzgled drugim šolam po deželi. — Za dobre vzglede bi se pa ne smelo toliko plačati.

Gospodarske stvari.

O petiotiziranju.

(Piše Rih. Dolenc.)

Zdaj storimo korak naprej. „Voda zdaj na tropinah leži, katere se vsako drugo uro z drogom dobro pomešajo, po 24 ali k večjemu po 48 urah se je voda napila vseh raztopnih tvarin iz mehov in peceljnov in je prav enaka prvemu moštu, samo da ni sladka“ — tako „Narod“. Da bi le res tako bilo, ne bilo bi napčno, pravimo mi. Toda, kar je bilo v 43. številki „Gospodarja“ rečeno, da obstoji mošt „iz več kemično skoro čisto neznanih prvin, katere tičijo brez vsega dvoma v lupinah, in katere se še le med kipenjem tako spremenijo, da nastanejo iz njih razne nepoznane kemične zveze, — naj brže hlapne ali eterične narave — katere poznejšemu vinu še le pravo vinsko lastnost podelé;“ to ni nikaka fraza, to je gola resnica, katero je skušnja sam Bog vedi kolikokrat že spričala, in katere se mi trdno držimo. Ako smo tej resnici v dokaz na omenjenem mestu ipavsko vino navédli, t. j. eno južnih vin, katero se pusti na tropinah povreti, naj nam boče tukaj v daljni dokaz dovoljeno vino severnih vinskih dežel omeniti, to je po celem svetu sloveči „renski rizling“. Risling ne velja skoro nič, ako se ne pusti mošt 2—4 dni na luščinah ali mehovih vreti; tako se doseže vino, kterega butelja stane v Klosterneuburgu že 5 gld., prvi izvrstni renski rizling doseže pa tudi ceno 20 gld.! Ali ni to očeviden dokaz, da izleče še le kipenje vinu lastni, nad vse prijetni duh in okus prav iz lupin? Brez vse dvombe je tako in ne drugače! Nikdar se ne boče dalo dokazati, kar „Narod“ trdi, da se namreč že s prostim omivanjem tropin